

VERSLAG d.d. 19 oktober 2022 van de hybride vergadering van de commissie Bestuur, Economie en Middelen van de provincie Utrecht

Voorzitter: mw.ir. M. de Widt

Namens het college van GS: CvK H. Oosters R. Van Muilekom, H. Van Essen en R. Strijk, M. Sterk

Woordvoerders: dhr. K. de Heer (ChristenUnie), dhr. H. Wolting (ChristenUnie), mw. W. De Boer-Leijnsma (PvdA), dhr. B. De Brey (VVD), dhr. R. Dercksen (BVNL), dhr. B. Van den Dikkenberg (SGP), mw. M. Van Elteren (GroenLinks), mw. N. De Haan-Mourik (ChristenUnie), dhr. E. Kamp (D66), dhr. A. Kocken (VVD), mw. M. Lejeune-Koster (PvdA), mw. H. Rikkoert (ChristenUnie), mw. M. Welschen-van der Hoek (CDA), dhr. J. Bart (GroenLinks), mw. F. Demir (DENK), dhr. T. Dinklo (JA21), dhr. M. De Droog (D66), dhr. M. Eggermont (Socialisten Utrecht), mw. J. Van Gilse (VVD), mw. N. Groen (GroenLinks), mw. M. Hoek (50PLUS), dhr. V. Janssen (VVD), dhr. D. Oude Wesselink (GroenLinks), dhr. A. Van Schie (VVD), dhr. C. Westerlaken (CDA), mw. A. Hoenderdos (Randstedelijke Rekenkamer)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Mw. drs. B.F. Ferwerda (commissiegriffier); mw. J. Dubero (Notuleerservice Nederland)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering van de commissie Bestuur, Economie en Middelen om 09.00 uur en heet iedereen welkom. De ochtendvergadering duurt tot 13.00 uur. Om 19.00 uur wordt de vergadering hervat. Vanmorgen wordt de agenda tot en met agendapunt 15 behandeld. Er worden spreektijden gehanteerd. Uitgaande van 3 uur netto vergaderen vanmiddag betekent dat elke fractie 9 minuten spreektijd heeft en GS 39 minuten. De rondvraag en de interrupties maken deel uit van de spreektijd. Spreektijden voor de avondvergadering worden aan het begin van de avondvergadering kenbaar gemaakt. Er is geloot voor de spreekvolgorde. Vandaag begint de SP.

2. Vaststellen agenda

De heer De Droog verzoekt het agendapunt 13 na agendapunt 10 te behandelen. Dit is akkoord.

De agenda is hiermee gewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Gedeputeerde Strijk meldt dat er weinig ontwikkelingen zijn ten aanzien van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne in het provinciehuis. Op dit moment verblijven daar 150 vluchtelingen. Dit worden er meer nu ook de derde verdieping is opgeleverd. De sfeer is goed en er zijn geen incidenten. De mensen zijn tevreden over de voorzieningen die zijn opgeleverd. Er wordt wel een toename van de complexe zorg gezien. Dit leidt ertoe dat er gezocht wordt naar kleinschaliger opvang. De provincie kan dit minder goed leveren. De gedeputeerde spreekt hierover met de wethouder van de gemeente Utrecht.

De heer Oosters geeft aan dat het kabinet voornemens is een wetsvoorstel over crisisopvang aan te bieden aan de Kamer. Het is nog onduidelijk hoe dit eruit gaat zien. Het doel is dat de huisvesting van asielzoekers evenredig over alle Nederlandse gemeenten wordt verdeeld. De provincies krijgen hier een belangrijke rol in bij het interbestuurlijk toezicht. De provinciale regietafels krijgen hierbij ook een belangrijke rol, de asielplekken moeten geclusterd in de provincie een plek krijgen. Waarschijnlijk wordt de mogelijkheid geopend om bijvoorbeeld opgaven/taakstellingen uit te ruilen voor het huisvesten van statushouders en asielzoekers. Het is nog onduidelijk wat het kabinet gaat besluiten over de escalatieladder en of deze eindigt bij de staatssecretaris of de provincie. Naar verwachting wordt vrijdag 21 oktober 2022 duidelijk wat het wetsvoorstel is. Het idee vanuit het bestuursakkoord dat de VNG, het IPO en het COA hebben gesloten was dat er vanaf 1 januari 2023 geen crisisnoodopvang meer is. Dit is ondertussen achterhaald en dit is door het Veiligheidsberaad aan het kabinet teruggegeven. Crisisnoodopvang is naar verwachting nog steeds nodig. De provincie Utrecht moet ten minste 450 crisisnoodopvangplekken hebben. Het ideale beeld was dat vanaf 1 januari 2023 iedereen die in de crisisnoodopvang verblijft in de noodopvang of in de reguliere AZC's terecht kon. Dit is niet het geval. Dat betekent dat de verantwoordelijkheid van de crisisnoodopvang bij de veiligheidsregio's ligt. Er wordt samen met gemeenten en de veiligheidsregio nog steeds gezocht naar locaties. Ondertussen worden de verantwoordelijkheden langzaam richting de reguliere overleggen, zoals de provinciale Regietafel geleegd.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt dat er voor dit half jaar een duidelijke taakstelling ligt ten aanzien van de huisvesting van statushouders. Het gaat erom dat wat er dit half jaar aan de gemeenten is toebedeeld voor het tweede half jaar van 2022 plus de achterstand die elke gemeenten heeft ten minste eind 2022 gerealiseerd moet zijn. Daarbij is de doelstelling vooruit te lopen op 2023 omdat de verwachting is dat de taakstelling het eerste half jaar van 2023 hoger

is. De gedeputeerde heeft met de minister gesproken en zijn zorgen geuit over de haalbaarheid hiervan. Alle provincies sporen gemeenten aan voor meer huisvesting voor statushouders te zorgen om de taakstelling te halen en het liefst vooruit te lopen. De druk op de asielopvang wordt nóg groter.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of er een duidelijk signaal afgegeven kan worden aan het IPO. De provincies willen dit misschien niet (op deze manier) uitvoeren. Hij vraagt hoe er tot zorgvuldige besluitvorming gekomen kan worden en hoe de provincie duidelijk kan maken hoe zij de uitvoering voor zich ziet. De reactie van de staatssecretaris is niet in lijn met het voorstel van het IPO.

De heer Oosters antwoordt dat dit de reden was om het gesprek te voeren op het moment dat het wetsvoorstel werd besproken. De provincie heeft via het IPO aangegeven wat voor de provincie belangrijk is in het wetsvoorstel. Alle provincies hebben ervoor gepleit om de doorzettingsmacht bij de staatssecretaris te laten. Deze heeft aangegeven de verantwoordelijkheid in deze crisistijd wel te willen nemen, maar wat er in het wetsvoorstel komt te staan is nog onduidelijk. Het is voorstelbaar dat de doorzettingsmacht bij een lagere overheid komt te liggen. In de consultatie kan nog input gegeven worden en bij de Kamerbehandeling kunnen de leden van de Statencommissie hun invloed uitoefenen.

De heer Eggermont meent dat de weg via het IPO nu gelopen is, het is nu wachten op het wetsvoorstel waarop nog invloed uitgeoefend kan worden.

De heer Van den Dikkenberg onderschrijft dit, partijpolitieke kanalen moeten benut worden, maar het IPO kan ook het signaal afgeven dat de wet niet uitvoerbaar is.

De heer Oosters meldt dat beide zaken parallel kunnen lopen. Het IPO zal een signaal afgeven en de leden van de Statencommissie kunnen hun invloed uitoefenen.

De heer Dercksen vindt dat er gedweild wordt met de kraan open. Als er niets aan de instroom gedaan wordt, blijft dit de komende jaren zo doorgaan. Hij vraagt de VVD hoe zij hierin zitten.

De heer Van Schie antwoordt dat de VVD het dilemma herkent. De VVD is niet enthousiast over dwang, maar ziet wel dat er een crisis is die zich niet beperkt tot de regio Utrecht. Dat er regie vanuit het Rijk gevoerd wordt is logisch. Gemeenten moeten ervan overtuigd worden dat de crisis aangepakt moet worden.

De heer Dercksen vraagt de heer Van Schie dat als BVNL dwang afwijst, of de VVD zich dan bij BVNL schaart.

De heer Van Schie antwoordt dat dit overwogen kan worden, maar de randvoorwaarden van de VVD zullen anders zijn.

De heer Dinklo sluit zich aan bij de heer Dercksen. Er kunnen procedures opgesteld worden, maar het aantal huizen neemt niet toe. Er moet gekeken worden naar hoe de instroom beperkt kan worden. Verder vraagt hij of er ook gesproken wordt over wat de effecten zijn van mensen die al 12 jaar op een eigen woonruimte wachten en die geen gezin kunnen stichten.

Mevrouw De Haan brengt een punt van orde in. Deze discussie is eerder gevoerd en wordt nu opnieuw gevoerd bij het agendapunt mededelingen.

De heer Westerlaken onderschrijft dit. De besluitvorming ligt nu voor, er kan bij een internetconsultatie nog een reactie gegeven worden. Het punt kan nu afgerond worden.

De heer Dercksen geeft aan dat dit onderwerp alle facetten van het provinciaal beleid raakt en wil doorspreken over de gevolgen op langere termijn.

Gedeputeerde Van Muilekom onderschrijft dat de woningnood groot is, veel mensen zoeken naar betaalbare woningen. Gemeenten die achterlopen met het huisvesten van statushouders moeten hier meer prioriteit aan geven. Het is daarbij niet zo dat andere doelgroepen niet aan bod komen. Gemeenten moeten de woningbouw vlottrekken en er moeten flexwoningen voor een brede doelgroep komen. De winter nadert en het moet worden voorkomen dat mensen buiten moeten slapen.

Gedeputeerde Strijk deelt mee dat de provincie een wervingscampagne voor trainees is gestart. Er wordt gezocht naar een pool van mensen op verschillende beleidsterreinen. Er is een inhoudsdag georganiseerd, hier hebben zich 64 mensen voor gemeld. Voor het traineeprogramma hebben zich 334 mensen aangemeld, er worden zestien mensen gezocht. Bekeken wordt of er nog een programma opgezet kan worden. Jonge mensen zien de provincie als een goede werkgever. Verder is er een brede werving gestart met een advertentie op social media met de volgende tekst: 'Mensen horen niet in hokjes of binnen lijntjes, daarom laten we de vaste vacaturetekst los. Wij zoeken mensen die de provincie Utrecht willen helpen met belangrijke en actuele thema's op het gebied van landelijke leefomgeving. Je mag zelf

bedenken hoe je ons kan en wil helpen. Dus bedenk je eigen baan en kom ons op 3 november 2022 vertellen over jouw wensen en inzichten daarop.' Voor deze bijeenkomst hebben zich ondertussen 169 mensen aangemeld. Deze onconventionele manier van werven leidt tot zeer succesvolle aantallen.

Gedeputeerde Strijk heeft de commissie verzocht een informatiesessie te organiseren omtrent de digitalisering van het MKB. Hij wil hierover in de breedte spreken voordat hij met een statenvoorstel komt. De digitale wereld ontwikkelt zich in snel tempo, de gedeputeerde wil een fundamentele discussie voeren over wat de rol van de provincie is als het gaat om digitalisering van het MKB.

De heer Dercksen vraagt of het MKB hierbij wordt betrokken.

Gedeputeerde Strijk neemt dit idee over.

De heer Eggermont vindt dat een informatiesessie vooral moet gaan over overdracht van informatie. Politieke discussies worden in commissies gevoerd die openbaar zijn. Hij vraagt wat het informatiedeel is van wat de gedeputeerde voorstelt.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat hij nog een memo schrijft. Er is waarschijnlijk eerst een informatiesessie waarbij alle ontwikkelingen besproken worden, daarna een tweede openbare sessie waarbij de commissie standpunten mee kunnen geven.

De heer De Droog vraagt of het de verwachting is dat het statenvoorstel deze statenperiode verschijnt.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat dat het streven is.

De heer Kocken stelt voor geen informatiesessie te houden, maar een werksessie.

Mevrouw Welschen voelt meer voor een informatiesessie, de inbreng van het MKB is cruciaal. Daarna kan eventueel een werksessie worden gehouden.

Mevrouw De Haan sluit zich aan bij de heer Eggermont. Zij vraagt hoe het kan dat er nog zoveel vragen zijn. Er kan wellicht een informatiesessie gehouden worden, maar het is spijtig dat er nog weinig is gebeurd op dit onderwerp.

Gedeputeerde Strijk heeft gisteren een brief gestuurd waarin staat wat er op MKB-gebied allemaal gedaan wordt. Dit is veel meer dan ondersteunen van ondernemers. De digitale wereld ontwikkelt snel en de budgetten die hiervoor staan zijn beperkt. Het is goed duidelijk te hebben wat de rol van de overheid is bij het ondersteunen van het bedrijfsleven als het gaat om de digitale revolutie. Hier zitten principiële vragen achter. De totale portefeuille omvat veel meer, dit onderdeel zit inderdaad aan het eind van de statenperiode.

De meerderheid van de fracties stemt voor het houden van een informatiesessie.

De heer Eggermont wil helder hebben dat het een informatiesessie wordt. De gedeputeerde zegt namelijk dat er principiële vragen beantwoord moeten worden. Deze zijn per definitie politiek en niet informatief.

Gedeputeerde Strijk bevestigt dat het een informatiesessie betreft.

Mevrouw Van Gilse geeft namens de Utrechtse staatsleden in de algemene besturen van het Recreatieschap Stichtse Groenlanden en het Plassenschap Loosdrecht een terugkoppeling van de klankbordbijeenkomst van 26 september 2022 van de raden van staten voor Stichtse Groenlanden. Daar is meegedeeld dat de totale incidentele kosten voor de transitie voor Stichtse Groenlanden bijna twee miljoen euro bedragen. Van de deelnemers wordt een extra bijdrage van 760.000 euro wordt gevraagd in 2022, verdeeld volgens de vaste verdeling van de bijdrage onder de deelnemers. In beide schappen wordt gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomsten om per 1 januari 2023 in transitie te treden en de vernieuwde gemeenschappelijke regelingen te laten treden. De algemene besturen hebben ingestemd met de concept samenwerkingsovereenkomsten en hebben het dagelijks bestuur mandaat gegeven om richting de eindversies te gaan. De statenleden hebben Recreatieschappen aangegeven dat de motie van de staten van 9 februari 2022 moet worden meegenomen. De Stichtse Groenlanden hebben meegestemd op voorwaarde dat de motie door het dagelijks bestuur wordt meegenomen. De nieuwe begrotingen zijn toegestuurd, tot 30 november 2022 kan door de deelnemers een zienswijze worden ingebracht. GS is bezig met het maken van een zienswijze. De stukken worden op 30 november 2022 in de commissie BEM geagendeerd.

De heer Kamp deelt mee dat er op vrijdag 4 november 2022 een werkconferentie is over Trage Paden. Men kan zich hiervoor nog aanmelden.

4. Ingekomen stukken BEM

- Uitnodiging werkbezoek Provinciale Statenleden bij een Utrechts bedrijf
- Bundeling mails
- Ingekomen stukkenlijst Cie BEM 19 oktober 2022

De ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

5. Vaststellen verslagen commissie Bestuur, Economie en Middelen

De verslagen van 7 september 2022 en 14 september 2022 worden ongewijzigd vastgesteld.

6. Termijnagenda BEM en lijst moties

De heer De Droog constateert dat het punt 'Voortgang gebruik materiaalpaspoorten' tweemaal op de termijnagenda staat. Hij gaat ervan uit dat dit onderwerp verplaatst is.

De voorzitter antwoordt dat dit inderdaad het geval is.

7. Rondvraag

De heer Kamp heeft op 15 oktober 2022 een symposium bijgewoond over het rampjaar 1672. Daar heeft hij vernomen dat er niet alleen een nieuwe waterlinie is, maar ook een oude waterlinie. D66 en de ChristenUnie hebben vragen gesteld over de nieuwe waterlinie naar aanleiding van een artikel dat op 9 oktober 2022 op RTV Utrecht op 9 oktober 2022 is verschenen. Zij vragen GS antwoord te geven op de gestelde vragen.

Gedeputeerde Van Muilekom kent het artikel en herkent het beeld dat daarin geschetst wordt. De ontwikkeling en de exploitatie van het Waterliniemuseum was bij de start ingewikkeld, er waren financiële en bouwkundige tegenvallers. Het Waterliniemuseum is een icoon van de Hollandse Waterlinies. Het college wil dat het museum goed functioneert. De provincie heeft veel ondersteuning gegeven, maar is niet primair verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het museum en de eigenaar van het fort is Staatsbosbeheer. De verschillende rollen zijn in een convenant vastgelegd. Bij de aanleg van het dak zijn er fouten gemaakt, deze zijn inmiddels hersteld en de lekkages zijn zo goed als gestopt. Partijen kijken nu hoe verdergegaan wordt en monitoren of het beheer goed uitgevoerd wordt. De bezoekersaantallen zijn goed en men heeft het gevoel dat het de goede kant opgaat.

De heer Kamp vraagt de gedeputeerde hoe partijen er samen uit gaan komen en wanneer het resultaat bevredigend is.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat het resultaat bevredigend is als het museum in zijn totaliteit goed functioneert, het beheer op orde is en er voldoende bezoekers komen.

Mevrouw De Haan constateert dat de gedeputeerde over verschillende partijen spreekt in de 'wij-vorm' en tegelijkertijd aangeeft dat de provincie niet primair verantwoordelijk is. Zij vraagt wat de gedeputeerde hiermee bedoelt en waar precies de verantwoordelijkheid van de provincie ligt.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat er een convenant is waarin de rollen van de verschillende partijen zijn vastgelegd. Als hij spreekt over 'wij', heeft hij het over de provincie. Daarbij moet iedereen zijn eigen rol goed uitvoeren. Hij gaat ervan uit dat alles dat niet goed functioneerde, binnenkort is opgelost.

De heer Kamp wijst erop dat hij in de media heeft moeten vernemen dat er problemen waren. GS had deze informatie kunnen verstrekken.

Gedeputeerde Van Muilekom onderschrijft dit en zegt toe het eerste kwartaal van 2023 een stand van zaken te geven. **[Toezegging]**

Ter bespreking

8. [SV Opheffen geheimhouding documenten](#)

Met dit Statenvoorstel wordt besloten de geheimhouding van een aantal documenten op te heffen omdat de geheimhouding daar niet meer van toepassing is.

Eerste termijn

De heer De Droog geeft aan dat dit onderwerp voor het eerst in december 2021 is geagendeerd. Toen werden de stukken van Maarsbergen vrijgegeven. De heer Hartveld gaf toen aan dat er stukken bijzaten die hem niet bekend waren. De heer De Droog heeft hem toen gewezen op de WOO. De heer Hartveld heeft de stukken in maart 2022 opgevraagd en pas vorige week een antwoord gekregen van de provincie. De heer De Droog vraagt de gedeputeerde wat hier gebeurd is.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat er veel fout is gegaan bij de afhandeling van dit dossier. Twee medewerkers dachten van elkaar dat zij hiermee bezig waren. Er is excuses aangeboden aan degene die de stukken heeft opgevraagd.

De heer De Droog vraagt of er intern wat aan gedaan wordt zodat dit in de toekomst beter gaat lopen.

De heer Van Schie is blij dat de WOB- en WOO-verzoeken op de site van de Provinciale Staten staan. De laatste is dateert echter van november 2021. Het is niet voorstelbaar dat er sindsdien geen WOB- of WOO-verzoeken meer zijn geweest. Dit behoeft actualisatie.

Gedeputeerde Strijk gaat na hoe dit goed in het proces geborgd is. De afdeling die zich met WOO-verzoeken bezighoudt is onderbezet geweest, dit is ondertussen opgelost. Voortaan kunnen de termijnen beter bewaakt worden.

Mevrouw Rikkoert vraagt of er een coördinator WOO-verzoeken is die het proces bewaakt.

Gedeputeerde Strijk antwoordt bevestigend, maar zoals gezegd waren er personele vraagstukken.

De heer Eggermont geeft aan dat er een Statenbrief ter informatie is, hij heeft deze opgewarehouseerd voor de volgende vergadering.

Dit agendapunt wordt als hamerstuk voor de Statenvergadering geagendeerd.

Punt van orde: Bij agendapunt 9 is er een inspreker. Deze sluit later deze vergadering aan. Agendapunt 13 wordt eerst besproken.

13. SB Nieuw provinciaal inkoopbeleid

Gedeputeerde Strijk heeft begin deze week een memo verstuurd naar aanleiding van dit agendapunt. Het gaat om een bevoegdheid van GS, de Statencommissie heeft veel reflectie op het voorstel dat er lag gegeven. Het college wil de input goed intern bespreken en heeft de commissie gevraagd daar wat meer tijd voor te hebben. Hij vraagt de commissie nu mondeling nog punten mee te geven.

De heer De Droog geeft aan dat hij, en andere fracties, oprecht geschrokken zijn van wat er lag. Er is een aantal jaar geleden met dit onderwerp gestart en er zijn artikel 47-vragen gesteld waarbij gevraagd werd welke kaders zijn er bij inkoopbeleid. Het antwoord was: 'Als het maar binnen het budget past en als de Staten akkoord zijn.' Er vindt geen toetsing plaats. Hier moet verandering in komen. De heer De Droog wenst hierover door te praten.

De voorzitter meldt dat dit punt voor de vergadering van 30 november 2022 wordt geagendeerd.

De heer Janssen herkent zich niet helemaal in de scherpe kritiek die de heer De Droog uit. De VVD vond het een pragmatisch stuk en herkende de zoektocht van het college hoe duurzaamheid en circulariteit kan worden vormgegeven. Hij zou terughoudend zijn met het meesturen vanuit de Staten in de bedrijfsvoering. De waarderende tekst van de VVD ontbreekt in de samenvatting. De heer Janssen wenst dat dit bijgevoegd wordt.

De heer Dercksen sluit zich aan bij de laatste woorden van de heer Janssen. Het lijkt erop dat de overheid steeds meer achter de deur komt van de ondernemer. Dit is een slechte zaak. Hij wijst op de matrix op pagina 6. Daar is bij werken en leveringen diversiteit en inclusiviteit minder geschikt, maar bij diensten meer. Hij wil een uitwerking zien van wat dit betekent.

Mevrouw De Haan wil als fractie sturen op hoofdlijnen, tegelijkertijd lokt een wensen- en bedenkingenprocedure uit dat het goed duidelijk wordt hoe een inkoopbeleid werkt. Dit was te weinig aanwezig in het Statenvoorstel. De vragen die de ChristenUnie heeft gesteld waren bedoeld voor beeldvorming en oordeelsvorming.

De heer Westerlaken wijst erop dat het een Statenbrief is. Het is ruimhartig van het college dat de commissie mee kan denken. Het gaat te ver om een taak die volledig op het terrein van GS ligt de Staten in te trekken.

De heer De Droog vraagt wat de Staten aan het doen zijn als deze geen kaders kunnen stellen bij de inkopen van de provincie.

Mevrouw Van Elteren sluit zich aan bij D66. Het gaat niet om voorschrijven voor ondernemers wat zij wel of niet moeten doen, maar dat de provincie de keuze moet maken wat er van deze bedrijven gekocht wordt.

9. SV Beëindigen vriendschapsrelatie Guangdong

Eerder is al gesproken over het al dan niet laten voortduren van de vriendschapsrelatie met de provincie Guangdong. In dit SV wordt voorgesteld de vriendschapsrelatie te beëindigen. Bij dit agendapunt is een inspreker, de heer Tunc.

De tekst van de inspreker is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

De heer Dercksen vraagt wat EU China Focus is.

De heer Tunc antwoordt dat dit een vrijwilligersorganisatie is van mensen die een specifieke relatie met China in het verleden hebben gehad. De organisatie heeft een breed netwerk. De toegevoegde waarde is dat de organisatie inside information heeft, er zijn Chinese mensen vertegenwoordigd die persoonlijke ervaringen kunnen delen.

De heer Eggermont heeft eerdere moties over dit onderwerp gesteund. Deze moties zijn helaas niet aangenomen. Het is een goede stap dat GS nu zelf met dit voorstel komt. Het beëindigen van de vriendschapsrelatie gaat de mensenrechten in China niet beïnvloeden, toch is het goed deze stap te zetten.

De heer Van den Dikkenberg wijst erop dat de vriendschapsrelatie weinig heeft opgeleverd en ondersteunt het voorstel. Het tweede beslispunt: 'In de toekomst geen nieuwe vriendschappen met buitenlandse provincies aan te gaan' kan blijven staan. Kennisuitwisseling op projectbasis is voldoende.

De heer Kocken leest in de evaluatie van het SV dat de vriendschapsband voort moet gaan, de conclusie in de SV anders. In de evaluatie staat dat het beëindigen van de vriendschapsband geen effect heeft en in de informatiesessie is aangegeven dat de vriendschapsband ervoor zorgt dat er af en toe nog wat geregeld kan worden. Dat stopt nu.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat een vriendschapsband weinig oplevert.

De heer Kocken vindt het een ingewikkelde discussie. Er kunnen met een vriendschapsband zaken geregeld worden, maar dat kan nooit publiekelijk worden gemeld. Voor de VVD is er een verschil tussen de eerdere besprekingen van dit onderwerp en het moment van nu, namelijk de wijze waarop China heeft gereageerd op de oorlog in Oekraïne. Een vriendschapsband met een vriend van de grootste agressor van dit moment moet stoppen. De VVD gaat het SV steunen. Als er zaken zijn die zowel in het belang van de provincie Utrecht zijn, als in het belang van Guangdong, vooral als het gaat om economische uitwisseling, steunt de VVD dat. De heer Kocken stelt ten slotte voor het bedrag van 18.000 euro dat vrijvalt bij de beëindiging van de vriendschap in te zetten voor samenwerking dichterbij huis.

De heer Eggermont vindt niet dat het geld per se moet worden uitgegeven. Bovendien ziet hij het nut niet van een uitwisselingsprogramma met België of Duitsland.

De heer Dercksen vraagt de heer Kocken hoe de VVD zijn vrienden kiest, hoe weerzinwekkend moet een regime zijn om daar geen vrienden mee te willen zijn? Verder geeft hij aan dat China neutraal is in de oorlog van Rusland en Oekraïne.

De heer Kocken wijst erop dat China nog altijd een warme vriendschapsrelatie met Rusland uitspreekt. Hier ligt voor de VVD de grens.

De heer Dercksen herhaalt zijn vraag.

De heer Kocken antwoordt dat hij al bij eerdere besprekingen heeft gezegd dat de dilemma's herkend worden, maar dat gekeken moet worden naar wat er praktisch nog kan. De VVD verafschuwt het regime, maar daarmee is een gezamenlijk vraagstuk als milieu nog niet opgelost. Ten aanzien van het geld dat vrijvalt geeft de heer Kocken aan dat er geen geld uitgegeven moet worden als dat niet nodig is. Er zijn echter goede voorbeelden van samenwerking met andere regio's, het is goed en ook nodig hierin te investeren.

De heer Dercksen vindt dat de vriendschapsband veel eerder opgezegd kon worden. Dit soort vriendschapsbanden is vooral leuk voor bestuurders. Hij vraagt de gedeputeerde of er al een reactie is gekomen uit Guangdong of China.

Mevrouw Welschen steunt het SV wat betreft het opzeggen van de vriendschapsband. Ten aanzien van beslispunt 2 vindt het CDA dat er nog wel een optie opengehouden moet worden. Het is misschien wat groots gedacht dat hiermee een statement gemaakt wordt richting China, maar dit is ook niet het directe doel. Het opzeggen van de vriendschapsband kan wellicht nadelige effecten hebben voor Utrechtse bedrijven, mevrouw Welschen vraagt of er is nagedacht over nazorg.

Mevrouw De Haan geeft aan dat de ChristenUnie niet tegen internationale handel is en niet tegen China, wel tegen onderdrukking, uitbuiting en genocide. Het is onbestaanbaar te handelen met vertegenwoordigers van de Chinese Communistische Partij. De ChristenUnie steunt het besluit van GS. De ROM geeft uitvoering aan het internationale beleid. Er wordt in het stuk geschreven dat er handel wordt gedreven met internationale partijen. Mevrouw De Haan vraagt in hoeverre handel met individuele partijen in China nu wordt uitgesloten.

De heer Dinklo vraagt of de ChristenUnie vindt dat de diplomatieke betrekkingen opgezegd moeten worden. Op deze manier kan er ook geen delegatie afgevaardigd worden naar het WK in Qatar.

Mevrouw De Haan antwoordt dat wat de ChristenUnie betreft er ook geen delegatie naar Qatar gaat. Het gaat nu over China en het is belangrijk om alle landen onder de loop te nemen die met regimes werken die mensen onderdrukken.

De heer De Droog vindt dat de deur aan de voorkant gesloten wordt, aan de achterkant worden de Chinese producten naar binnen gehaald.

Mevrouw De Haan onderschrijft dat, maar een vriendschapsband aangaan met een provincie is contact aangaan met de politiek. Dat is voor de ChristenUnie de reden om de vriendschapsband te beëindigen. Dat zegt nog niets over bedrijven, hier moeten goede keuzes in gemaakt worden.

Mevrouw Demir stemt in met het voorstel. In het voorstel staat dat verschillende moties over dit onderwerp eerder zijn verworpen. Het is belangrijk hierbij te vermelden dat de moties zijn verworpen omdat de gedeputeerde aangaf zelf met een voorstel te komen. Het was geen onwil van de Staten. Ten aanzien van beslispunt 2 heeft DENK bedenkingen. Het gaat te ver om op voorhand te zeggen dat er in de toekomst met geen enkele provincie meer een vriendschapsband wordt aangegaan. Er moet steeds beoordeeld worden wat de toegevoegde waarde is.

De heer Eggermont vindt het wel onwil van de Staten als de gedeputeerde aangeeft dat hij wil dat de Staten geen motie aannemen.

Mevrouw Demir heeft willen zeggen dat het breed door de Staten gedragen werd de vriendschapsband te verbreken, maar dat de Staten wilden wachten op het voorstel van de gedeputeerde. Het is opmerkelijk dat de VVD de argumentatie in het SV niet voldoende vindt. De VVD kan wel leven met de mensenrechtenschendingen, maar niet met het feit dat China bevriend is met Rusland. Dit is een vreemde redenatie.

De heer Kocken heeft het nadrukkelijk gehad over de argumentatie in het voorstel, dat tendeert naar het voortzetten van de vriendschap.

De heer De Droog geeft aan dat het debat steeds gaat over principes versus pragmatiek. Een belangrijke vraag is wat de vriendschapsrelatie oplevert en of dit een gelijkwaardige vriendschap is. Tegelijkertijd levert het hebben van een vriendschap ook de uitwisseling van ideeën op. De evaluatie is gewogen, D66 steunt het SV. De bedrijven die contacten hebben met Guangdong mogen geen nadeel ondervinden van het verbreken van de vriendschapsrelatie. Dit moet goed afgewikkeld worden. Er zullen contacten met China blijven. Er moet worden nagedacht over hoe dit vormgegeven kan worden zonder dat er een vriendschapsrelatie is. D66 kan zich voorstellen dat er meer samenwerking binnen Europa gezocht wordt. Dit kan verder worden vormgegeven.

Mevrouw Welschen vraagt hoe D66 staat ten opzichte van beslispunt 2.

De heer De Droog vindt dit een lastige vraag. Er moeten duidelijke criteria zijn voor wat er onder vriendschap wordt verstaan. Andere vriendschapsbanden aangaan is misschien niet wenselijk.

Mevrouw Van Elteren meldt dat GroenLinks het SV steunt. Samenwerking met landen die fundamenteel anders kijken naar de wereld leidt niet tot verandering in die landen, maar kan wel leiden tot een uitholling van de eigen waarden. De huidige economie is ondoorzichtig, er kunnen onverwachte consequenties zijn van handel bevorderen tussen Utrechtse bedrijven en Chinese partners. GroenLinks kan zich vinden in de focus op sectoren en daarbij wellicht vriendschappelijke connecties onderhouden in plaats van officiële vriendschapsbanden. Er is aangegeven dat er via de ROM ondersteuning geboden blijft worden voor bedrijven bij hun activiteiten over de grens met China. Zij vraagt de gedeputeerde op elke wijze dit gebeurt.

De heer Eggermont onderschrijft dat China fundamenteel anders tegen de wereld aankijkt, hij vraagt mevrouw Van Elteren wat er zo positief is aan hoe Nederland tegen de wereld aankijkt.

Mevrouw Van Elteren heeft niet willen zeggen dat Nederland zo goed bezig is. Er wordt hier wel heel anders tegen onder andere mensenrechten aangekeken.

De heer Dinklo meldt dat JA21 het voorstel steunt op beslispunt 1. Het gaat specifiek over de speciale vriendschapsrelatie die wordt verbroken, andere relaties kunnen blijven bestaan. Er zijn veel landen die anders tegen de wereld aankijken. Hij hoort een soort westers moreel imperialisme waar juist vanaf gestapt is. JA21 is het niet eens met beslispunt 2. Een vriendschap is onvoorwaardelijk en binnen een vriendschap wordt geaccepteerd dat anderen anders in het leven staan.

Mevrouw Lejeune geeft aan dat de PvdA het voorstel steunt. Utrecht heeft met geen enkele provincie in de wereld een vriendschapsband, maar uitgerekend wel met deze provincie. Ook wat de PvdA betreft gaat er geen Nederlandse vertegenwoordiging naar het WK in Qatar. Zij vraagt of de Chinese relaties op de hoogte zijn van dit voorstel en of er reacties op zijn gekomen. Zij vraagt waarom beslispunt 2 in het voorstel is opgenomen. Verder vindt zij het bijzonder dat er in het stuk staat dat het ministerie van Buitenlandse Zaken het beleid voert dat het belangrijk is de dialoog open te houden en de relatie met China in stand te houden. Zij vraagt of het Rijk vriendschapsbanden met andere landen heeft.

Mevrouw Hoek kan zich vinden in het voorstel dat er ligt. Ten aanzien van de band tussen China en Rusland geeft zij aan dat wanneer de gesprekken tussen China en Rusland ertoe leiden dat de oorlog in Oekraïne stopt, zij daar geen probleem mee heeft.

Mevrouw Lejeune vraagt of mevrouw Hoek werkelijk denkt dat de relatie tussen China en Rusland erop gericht is om de oorlog te stoppen.

Mevrouw Hoek heeft willen zeggen dat dat zóu kunnen.

Gedeputeerde Strijk reageert op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen. De provincie ondersteunt niet direct individuele bedrijven die contact hebben met China, de ROM doet dat wel. Over de wijze waarop dat gebeurt, komt hij later wellicht nog terug. Een bedrijf dat zijn weg zoekt in China wordt praktisch ondersteund, de rol van de gedeputeerde is daarbij uitgespeeld. Er is nog geen reactie uit China gekomen op het voorstel. Ten aanzien van beslispunt 2 geeft de gedeputeerde aan dat er naast de vriendschapsband met Guangdong geen andere vriendschapsband is. Het is dan de vraag of hierop ingezet moet worden. Het is een achterhaald instrument en er ontstaat discussie over wat vriendschap betekent. Een praktische intensieve samenwerking met een bepaalde regio kan later weer discussie opleveren. De gedeputeerde wacht een amendement af om beslispunt 2 te schrappen.

Mevrouw Welschen vraagt of beslispunt 2 een beleidsbeslissing is of een argument om de vriendschapsband met Guangdong te verbreken. Wat haar betreft blijft dit punt open. Er moeten meer argumenten zijn.

Mevrouw Lejeune vindt dat er los van het feit of een vriendschapsband met een provincie gewenst is of niet gezegd moet kunnen worden dat een vriendschapsband met een provincie niet gewenst is. Dit is een argument om beslispunt 2 te schrappen.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat de hoofdredenen voor het verbreken van de vriendschapsband te maken heeft met de schending van de mensenrechten, de interne verandering van de focus op sectoren in plaats van op specifieke landen en de veranderende geopolitieke situatie. In reactie op mevrouw Demir geeft de gedeputeerde aan dat de Staten op 10 maart 2020 zeer uitgebreid hebben gesproken over de voor- en nadelen van de relatie met China. Er is toen geen uitspraak gedaan. In 2021 is dit opnieuw gebeurd. Het lijkt er nu op alsof de gedeputeerde een motie heeft tegengehouden, maar dit is niet wat er gebeurd is. Via de ambtelijke lijn is aan China aangegeven dat de discussie speelt, maar er is geen bestuurlijk contact geweest. Het ministerie van Binnenlandse Zaken houdt de relatie met China open. Europa moet hoe dan ook zaken doen met China als het gaat om zaken als klimaat en milieu. Voor zover bekend heeft het Rijk geen speciale vriendschapsband met een ander land.

De heer Oosters geeft aan dat het Rijk diplomatieke betrekkingen onderhoudt met andere landen, tenzij. Er zijn geen specifieke vriendschapsrelaties.

Mevrouw Lejeune vraagt waarom het Rijk iets te zeggen heeft over het al dan niet aangaan van een vriendschapsband met een provincie.

De heer Oosters wijst erop dat het Rijk andere overwegingen moet maken. Het Rijk is minder vrij in het beëindigen van relaties.

Reactie van de inspreker, de heer Tunc

De heer Tunc complimenteert de aanwezigen voor de goede voorbereiding en de goede argumenten. De kern van het probleem is duidelijk: het regiem dat China in haar greep heeft. Het bewustzijn groeit wereldwijd dat wat er van China werd verwacht niet de realiteit is geworden. Er wordt meer democratie en betere mensenrechten verwacht.

Tweede termijn

De heer Eggermont meldt dat hij een amendement voor het schrappen van beslispunt 2 niet gaat steunen.

Dit agendapunt wordt met een klein debat voor de Statenvergadering geagendeerd.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten

10. SV Programmabegroting 2023

De voorzitter geeft aan dat er nu over de programmabegroting gesproken gaat worden.

Daarnaast is er een opwaardeerverzoek gedaan inzake het memo 'Stand van zaken motie 69: 'Op de schouders van onze voorouders' door de ChristenUnie, de PvdA en de VVD. De VVD heeft gevraagd deze opwaardering bij de bespreking van de begroting te betrekken.

Eerste termijn

De heer Eggermont wijst erop dat er elk jaar meer dan 25 miljoen euro overblijft op de begroting. Er is een driedaagse staking begonnen in het OV. Hij is van mening dat het bedrag dat overblijft in het OV moet worden geïnvesteerd en roept de Statenleden op te luisteren naar het personeel dat in het OV werkt.

De heer Van den Dikkenberg vraagt de heer Eggermont wat hij concreet voorstelt.

De heer Eggermont antwoordt dat zijn fractie met een amendement komt.

De heer Van den Dikkenberg mist bij de sociale agenda de aangenomen motie over de voedselbank. Het Kansensmakersteam wordt groter. Het wordt tijd hier inhoudelijke kaders voor te stellen en een beleidsnota Kansensmakersteam te schrijven. Dit onderwerp valt nu onder Bestuur, maar is meer een opdracht voor Volkshuisvesting of Wonen. De opcenten worden verhoogd in lijn met de Kadernota, maar in tussentijd is er veel gebeurd. De SGP vindt dat er eerder gekeken moet worden naar wat er minder gedaan kan worden dan de lasten verzwaren. Het meerjarig onderhoud loopt negatief. De onttrekking aan de begroting voor het meerjarig onderhoud is te groot geweest. De trend is fors dalend ten opzichte van de verplichtingen die er tegenover staan. Dit vraagt om een langetermijnvisie, temeer omdat er nog veel kapitaallasten te dekken zijn. Voor 2023 zijn er doelen gesteld voor recreatie. Dit wordt een wankel jaar. Er vindt een omschakeling plaats, de Staten worden daarin goed meegenomen, maar er zijn wel vragen over. Kan Staatsbosbeheer de grote hoeveelheid werk bijvoorbeeld goed opvangen, is de kwaliteit van de voorzieningen doorlopend goed en is de uitvoering gegarandeerd? Tijdens de laatste sessie werd een bonus-malusregeling besproken die in het voordeel van de provincie zou kunnen uitpakken en negatief voor Staatsbosbeheer. De heer Van den Dikkenberg vraagt waar dit ten koste van gaat en hoe de kwaliteit van de recreatieve voorziening in 2023 is geborgd. Ten slotte merkt hij op dat de acties van de archivaris niet in het actiemanagement staan.

De heer Janssen geeft aan dat er 130 miljoen euro overblijft. Hij vraagt het college wat er met dat geld gedaan wordt. Het lijkt er nu op dat het gereserveerd wordt zonder duidelijk idee. Wat de VVD betreft kan dit geld voor lastenverlichting worden ingezet.

De heer Eggermont vraagt de heer Janssen waarom hij er niet voor kiest het geld aan het OV te besteden.

De heer Janssen antwoordt dat er al veel extra en deels structureel geld naar het OV gaat. Er moet ook gekeken worden naar andere doelen als natuur, woningbouw en wegen. Ten aanzien van het programma Bestuur geeft de heer Janssen aan dat het positief is dat er extra middelen voor ondermijning komen, evenals voor cybersecurity. De VVD komt met eigen voorstellen voor hoe de begroting steviger en beter kan worden.

De heer Kocken heeft op 15 oktober 2022 een aanzet tot een motie rondgestuurd om samen stil te staan in bij het feit dat het in 2025 het 650 jaar geleden is dat de Stichtse Landsbrief is getekend. Van een aantal partijen is al een reactie ontvangen, de heer Kocken hoort graag van de andere partijen wat hun reactie is. Ten aanzien van de memo over de motie 'Op de schouders van onze voorouders': de antwoorden wijken af van wat er destijds is aangegeven. Als BBV-indicator doorgerekend wordt, staat deze in 2030 op de beoogde tien procent. Dit wijkt af van wat er in de Kadernota staat. De VVD komt bij de behandeling van de begroting met een aantal voorstellen ten aanzien van economie. De VVD wil meer de nadruk op de samenwerking met de regio's in Nederland, België en Duitsland, kennis beschikbaar krijgen voor het bredere bedrijfsleven en ondernemers en verenigingen actiever ondersteunen.

De heer Dercksen verzoekt te vermelden wat de openstaande punten zijn. Verder vraagt hij naar de stand van zaken van de kavels in Den Dolder die te koop staan.

De heer Westerlaken wijst erop dat de kosten voor het onderhoud van het Merwedekanaal fors zijn toegenomen. Hij vraagt of hier actie op ondernomen wordt.

Mevrouw Welschen dankt gedeputeerde Strijk voor de uitgebreide memo over de werving en selectie van medewerkers.

De heer Eggermont vraagt de heer Westerlaken waarom deze een begroting dreigt te steunen waarin de komende vier jaar 130 miljoen euro overblijft, terwijl er een OV-crisis is.

De heer Westerlaken antwoordt hij niet negatief tegenover het reserveren van 130 miljoen euro staat. Hiermee kunnen belangrijke beleidskeuzes gemaakt worden. Hij komt hier bij de behandeling van de begroting op terug. Elk goed voorstel voor besteding van dit geld ziet hij graag tegemoet. Er zijn meer zaken belangrijk dan alleen het OV.

Mevrouw De Haan geeft aan dat er in de begroting veel over internationalisering en competitieve regio staat in relatie tot wat de ROM daarin kan doen. Zij vraagt hoe zich dit verhoudt tot de grenzen aan de groei, het beperken van de ruimte voor nieuwe werklocaties en aandacht voor het MKB. Het accent is wat verlegd. Verder vraagt zij ten aanzien van het Maritiem Erfgoed of er iets gedaan wordt aan de infrastructuur om de botters veilig te stellen. Er is een onderhoudsplicht voor iconische objecten en er is meer nodig dan het eenmalige huidige project. Mevrouw De Haan vraagt of er scenario's zijn uitgewerkt. De rol van de provincie mag pro-actiever ingevuld worden. Bij economie zijn indicatoren vervallen. De argumentatie ontbreekt daarbij.

Mevrouw Demir meldt dat er geschreven wordt dat het goed gaat met de brede welvaart in de provincie. Het wordt niet duidelijk wat het effect is van de inzet van de provincie als bestuurder. Bij cultureel erfgoed staat dat mensen meer deel zullen nemen aan kunst en cultuur doordat de festivals floreren. Zij vraagt of dit de enige reden is. Bij cultuureducatie ligt de focus op gemeenten buiten de gemeente Utrecht en Amersfoort. Zij vraagt of de gedeputeerde van mening is dat cultuureducatie in die steden voldoende is.

De heer De Droog geeft aan een aantal incidentele programma's afloopt. Hij vraagt om een overzicht van welke dat zijn, zodat er een goede afweging gemaakt kan worden.

Mevrouw Van Elteren vindt het institutioneel racisme in Nederland een hardnekkig probleem dat bestreden moet worden. 2023 is het herdenkingsjaar slavernijverleden. Naar aanleiding daarvan heeft GroenLinks een aantal vragen: hoe wordt met beleid en programma's bevorderd dat personen met een andere culturele achtergrond zich onderdeel van de samenleving en het politieke bestel gaan voelen, welke plek heeft erfgoed daarin, ligt er al een plan om de activiteiten rond het herdenkingsjaar vorm te geven en worden hierbij ook migrantenorganisaties betrokken?

Mevrouw De Boer wijst erop dat er een werkgroep Slavernijverleden is opgericht. Zij vraagt wie zich hiermee bezighoudt.

Mevrouw Van Elteren is daarvan op de hoogte, haar vraag was of er al iets wordt voorbereid. Inclusiviteit en diversiteit worden als neven doel benoemd, zij vraagt of dit geen hoofddoel kan zijn. In hoofdstuk 8, Economie wordt veel ambitie gezien en een focus op het economisch profiel van de provincie. Zij vraagt of de provincie voldoende scherp heeft dat er in dit programma steeds naar de provinciale realiteit van de bedrijvigheid moet worden gekeken. Er zijn uitdagingen op gebied van kleine kernen, het MKB en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verder vraagt zij hoe de ondersteuning van werknemercoöperaties door de ROM is opgepakt. De motie hierover dateert van 2021. Het is rijkelijk laat dit punt in 2023 op te pakken. Ten aanzien van de personeelstekorten vraagt zij op elke manier bedrijven op dit moment worden belemmerd het werk te doen. Zij vraagt de gedeputeerde hoe hij aankijkt tegen de krapte op de arbeidsmarkt en hoe talenten kunnen worden opgeleid, met name in de techniek, de bouw en de zorg. Over circulaire economie vraagt zij hoe de circulaire bouwketen wordt meegenomen. Tenslotte vraagt zij of er afspraken gemaakt kunnen worden over het terughoudend omgaan met de uitgifte voor nieuwe ruimte voor bedrijventerreinen.

De heer Eggermont vraagt mevrouw Van Elteren of zij de zienswijze van de heer De Droog ondersteunt dat het langdurig eenmalige bedragen betreft die door een volgend college kunnen worden ingezet. 2023 is daarmee een verloren jaar.

De heer De Droog geeft aan dat er tien miljoen euro voor het OV in de begroting voor 2023 is gereserveerd.

De heer Eggermont meent dat het met dat geld alleen mogelijk is de aanbesteding uit te stellen en het afgeschaalde niveau voort te zetten.

Mevrouw Groen constateert dat de heer Eggermont een amendement wil indienen om 20 miljoen extra te investeren in het OV. Zij vraagt hoe dat bedrag de problemen gaat oplossen die er zijn.

De heer Eggermont antwoordt dat een van de belangrijkste problemen de hoge werkdruk is. Dat kan alleen opgelost worden door fatsoenlijke arbeidsomstandigheden.

De heer Dinklo vraagt waarom de belastingen niet verlaagd kunnen worden nu er 130 miljoen euro overblijft. Verder heeft hij de vraag gesteld hoe de cashflow eruit ziet. Hierop is een technisch antwoord gekomen, hij wil een berekening zien. Hij stelt de vraag nu hier: hoe is het bedrag van 227 miljoen euro ontstaan. JA21 is zeer betrokken bij monumentenzorg. Hij vraagt waarom de moties die hierover zijn aangenomen niet worden uitgevoerd. Er moet extra geld komen voor iconische monumenten. Er wordt gegoocheld met getallen voor wanneer alle monumenten in orde zijn. In de begroting staat dat binnen vier jaar het aantal monumenten dat niet in goede staat is daalt van 16,5 procent naar 13,5 procent, in 2058 is dat 10 procent. Deze berekeningen kloppen niet. In de inleiding wordt driemaal het woord

statushouder gebruikt. De gedeputeerde meent dat 4 tot 10 procent van alle sociale huurwoningen aan statushouders wordt toegewezen. JA21 heeft eigen onderzoek gedaan. In sommige gemeenten wordt wel 80 procent van de sociale huurwoningen aan statushouders toegewezen. De heer Dinklo wenst transparantie.

De voorzitter geeft aan dat deze discussie niet in deze commissie thuishoort.

De heer Dinklo ziet dat anders: het gaat om de toezichthoudende rol op statushouders van de provincie, dat hoort thuis in de commissie BEM.

De heer Eggermont wijst erop dat de heer Dinklo slechts een informatievraag stelt die beantwoord kan worden.

Mevrouw Lejeune geeft aan dat er veel ambities zijn maar ook veel problemen, dit lijkt een neerwaartse spiraal te worden. Zij vraagt de gedeputeerde of hij hierdoor anders is gaan begroten. Ten aanzien van het overblijven van een bedrag van 130 miljoen euro sluit zij zich aan bij de heer Westerlaken. Zij vraagt de gedeputeerde of de begroting voldoende rekening houdt met de verwachte economische crisis in 2023. Ten aanzien van de huisvesting van statushouders meldt zij dat het inderdaad zo is dat in kleine gemeenten soms 40 tot 50 procent van de sociale huurwoningen aan statushouders worden toegewezen. Dit komt doordat er zeer weinig sociale huurwoningen zijn. Er zou een oproep aan de gemeenten moeten worden gedaan hard te werken aan het verhogen van het percentage sociale huurwoningen in de eigen gemeenten.

De heer Dinklo is niet tegen statushouders, maar hij vindt dat de woningen verdeeld moeten worden op basis van de mensen die op de wachtlijst zijn. Een voorkeursbehandeling voor statushouders is ongewenst.

De heer Westerlaken is het niet eens met mevrouw Lejeune die vindt dat gemeenten meer sociale huurwoningen moet realiseren. Hij wijst erop dat er ook gebieden zijn waar ook jongere mensen een koopwoning wensen. Dit geeft een andere dynamiek. Ten aanzien van de statushouders meldt hij dat deze geen voorrangspositie innemen, maar een wettelijk recht op een woning hebben.

De heer Dercksen wijst erop dat Nederland het grootste aanbod van sociale huurwoningen ter wereld heeft. Andere landen hebben niet de problemen die er in Nederland zijn, hij vraagt mevrouw Lejeune of zij weet hoe deze landen dit doen.

Dit is mevrouw Lejeune bekend. Nederland is een sociaal land. Zij constateert echter dat de verdeling van sociale huurwoningen per gemeente erg verschilt. In een gemeente met weinig sociale huurwoningen gaat een hoog percentage naar statushouders. Het aantal sociale huurwoningen is in die gemeenten te klein.

De heer Dercksen geeft aan dat het andere landen met minder sociale huurwoningen blijkbaar wel lukt. Mevrouw Lejeune vindt Nederland een sociaal land, maar dat is het niet. Er staan mensen tien tot vijftien jaar op een wachtlijst.

Mevrouw Lejeune weet niet hoe het in andere landen geregeld is, maar in Nederland is de woningnood heel hoog. Dat is niet in ieder land het geval. In Nederland is de levensstandaard ook hoog, hierdoor worden de eisen hoog gesteld. In plaats van te kijken naar andere landen kan beter gekeken worden wat er in Nederland beter geregeld kan worden en hoe er een eerlijke verdeling gemaakt kan worden.

Mevrouw De Boer geeft aan dat de provincie alle opgaven ten aanzien van de restauratie van monumenten niet kan oplossen. Zij vraagt welke mogelijkheden er wel zijn.

Gedeputeerde Strijk reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

Pagina 15 geeft een goed beeld van hoe het financieel meerjarenbeeld eruit ziet op hoofdlijnen. Het bedrag dat overblijft is inderdaad 131 miljoen euro. Dat geld gaat de saldireserve in en wordt gespaard. Dit is incidenteel geld. Het is ook goed te kijken wat structureel geld is, dit is 30 miljoen euro. Er komen echter de komende jaren investeringen op de provincie af die nog niet in deze begroting zijn verwerkt. Dat is beduidend meer dan 30 miljoen euro structureel per jaar. Het is daarnaast goed te realiseren dat op dit moment 36 procent van wat wordt uitgegeven naar OV gaat. In deze begroting is ook incidenteel 50 miljoen euro gereserveerd voor de komende drie jaar en structureel zes miljoen euro tot 2026.

De heer Eggermont vraagt of de gedeputeerde het met hem eens is dat iets maar éénmaal kapot gemaakt kan worden.

Gedeputeerde Strijk vindt niet dat het OV kapot wordt gemaakt.

De motorrijtuigenbelastingverhoging is inderdaad een besluit uit de Kadernota. Het gaat om een verhoging met 2,4 procent. Voor het meerjarig onderhoud wordt incidenteel drie miljoen euro uitgetrokken. Hier zijn drie hoofdredenen voor: op basis van de inspecties zal het onderhoud aan paden en wegen hoger zijn dan begroot. Dit zal leiden tot lager

onderhoud in de jaren daarna. Het Merwedekanaal heeft een overschrijding omdat activiteiten later worden uitgevoerd dan eerder werd gedacht. Inmiddels zijn de prijzen gestegen. Het is spijtig dat dit zo is gelopen. Een derde reden zijn de prijsstijgingen in zijn algemeen. De kapitaalslasten kunnen in de toekomst toenemen. Er zitten nu 46 projecten in een studie met een projectwaarde van 450 miljoen euro. Deze zitten nog niet in de kapitaalslasten. Het is goed te realiseren dat er nog zaken aankomen waar nog een besluit over genomen moet worden. Ten aanzien van het actiemanagement worden twee rapporten gevolgd: van de rekenkamer en de rapporten van de accountant. Andere stukken worden wel bewaakt, maar worden niet opgenomen in het actiemanagement.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat er nu steeds meldingen komen vanuit het archiveringsrapport van zaken waarop voldoende voortgang geboekt wordt. Als dit in de P&C-cyclus wordt opgenomen is er meer vinger aan de pols. Archiefmanagement moet goed geregeld zijn met het oog op de Woo.

Gedeputeerde Strijk meldt dat het archiefmanagement zeker belangrijk is. Er worden maatregelen genomen waarbij bij het aanmaken van documenten direct duidelijk is waar het document gearchiveerd moet worden. Dit wordt door de software afgedwongen. Deze acties worden opgepakt en de Staten worden hierover geïnformeerd. Om al dit soort zaken te gaan koppelen aan het actiemanagement gaat te ver. De archivaris komt zelf jaarlijks met een verslag naar de Staten en geeft jaarlijks aan wat er wel en niet is opgepakt. Ten aanzien van het inzetten van de 130 miljoen euro die overblijft voor lastenverlichting geeft de gedeputeerde aan dat dit in theorie kan, maar er komen op de langere termijn veel zaken aan die nopen tot spaargeld, bijvoorbeeld het OV. De groeisproming laat zien dat met de toename van het aantal inwoners de bijdrage aan het OV structureel stijgt tot 2040. Het is niet wenselijk de belastingen nu te verlagen en later weer te moeten verhogen. Op de kavels in Den Dolder wordt tijdens de volgende vergadering van de FAC ingegaan. Er wordt gerapporteerd hoeveel acties er zijn, en hoeveel er zijn afgehandeld. Er staat nog een aantal acties open. Afgesproken is dat de Staten hiernaar vragen naar aanleiding van het actiemanagement. Het college rapporteert daar vervolgens over.

De heer Dercksen vindt dat het duidelijk moet zijn welke acties er nog openstaan.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat er 401 acties zijn. Deze worden gemonitord. In de jaarstukken wordt op de totalen gerapporteerd. Afgesproken is dat als de Staten constateren dat er nog een actie open staat, daar zij daar een specifieke vraag over stellen.

De heer Dercksen wijst erop dat er in de FAC eens een overzicht van acties is gedeeld. Het is goed om daar in de FAC verder over te spreken. Hij vraagt of een dergelijk overzicht van politiek belangrijke acties in de FAC geagendeerd kan worden.

Gedeputeerde Strijk begrijpt de vraag, maar wil de afgesproken werkwijze bevestigen. Er is veel aandacht voor innovatie. Daarbij is niet gezegd dat het brede MKB-beleid niet belangrijk is. Ook hoe er omgegaan wordt met bijvoorbeeld de ruimte is belangrijk, maar het is inderdaad zo dat dit college gelooft dat innovatie erg belangrijk is voor het oplossen van de maatschappelijke opgave. Op de vraag naar de indicatoren komt de gedeputeerde in een memo terug. Hierin wordt toegelicht welke indicatoren er uit zijn en met welke motivatie. Ten aanzien van de brede welvaart merkt de gedeputeerde op dat dit geen prestatie-indicator is. Er kan aan acties niet een direct effect gekoppeld worden aan het verhogen van de brede welvaart. De brede welvaart zal voor sommige mensen lager zijn geworden vanwege de oorlog in Oekraïne. Dit valt buiten de invloedssfeer van de provincie. Het is wel belangrijk om jaarlijks te rapporteren over de brede welvaart omdat alle acties op de langere termijn in die context moeten worden gezien. Het beleid van de provincie moet bijdrage aan de brede welvaart. Ten aanzien van de vraag wat er aan zit te komen verwijst de gedeputeerde naar de Groeisproming. Op de vraag welke acties het college neemt ten aanzien van de UTA richting mensen die verder afstaan van de arbeidsmarkt geeft hij aan dat er vanuit het sociale domein veel gemeenten zijn die hier samen met het UWV acties op zetten, maar ook vanuit het UTA is het een gemiste kans dat er mensen zijn die niet kunnen deelnemen aan de samenleving. Er wordt gekeken naar ontwikkeltrajecten voor deze mensen zodat zij startkwalificaties krijgen om in te stromen in het proces. De provincie werkt samen met wethouders Werk en Inkomen. In de programmabegroting voor de komende jaren zijn extra middelen opgenomen binnen het programma Economie om de bouwsector te ondersteunen in het circulair bouwen. Hiervoor loopt een actieprogramma samen met de ROM. De economische kansen die er zijn worden aangejaagd. In het kader voor regionaal programmeren geven de Staten het college mee hoe met intensivering van de bestaande bedrijventerreinen 20 tot 30 procent van de vraag te accommoderen. Utrecht is hier landelijk voorloper op.

Mevrouw Groen mist het antwoord op de vraag op welke manier de personeelstekorten de bedrijven belemmeren. Dit kunnen twee dingen zijn: een bedrijf kan niet meer doen dan wat er op dit moment gedaan kan worden, of een bedrijf kan helemaal niet meer aan de vraag voldoen of het product leveren.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat de cijfers laten zien dat in alle sectoren een tekort aan personeel is. Dat maakt het vraagstuk anders. Voorheen konden er nog transities gedaan worden door mensen van de ene naar de andere sector te laten stromen, dit is niet meer aan de orde. Het maatregelenpakket zet in op levenslange ontwikkeltrajecten, mensen

vaardigheden aanleren en stimuleren meer te werken. Hoe de economie zich op korte termijn ontwikkelt is niet voorspelbaar, maar er staat wel een aantal indicatoren op oranje.

Mevrouw Groen geeft aan dat als er overal tekorten zijn, dat betekent dat er verder gedifferentieerd moet worden. Zij vraagt de gedeputeerde of er zicht is op hoe er gedifferentieerd moet worden en hoe er wordt bepaald waar eerst naar gekeken wordt. Het is goed na te denken hoe hier proactief op geacteerd kan worden.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat hierover wordt nagedacht, maar de provincie gaat hier niet alleen over. Het is in de UTA-stuurgroep onderwerp van gesprek. Er zou meer sturend geacteerd kunnen worden ten aanzien van het opleiden van mensen. Dit is spannend, in Nederland heeft iedereen tot nu toe een vrije keuze gehad voor welke opleiding men volgt. Ook kan de verleiding worden verhoogd door bepaalde studies goedkoper te maken. Ten aanzien van de werknemerscoöperaties meldt de gedeputeerde dat er een onderzoek gedaan wordt door de Universiteit Utrecht rondom de werknemerscoöperaties. Hierover wordt een brief naar de Staten gestuurd. In het licht van alles dat er op de provincie afkomt, is het goed om nu te sparen. In de begroting zit een prognose van het bedrag dat geleend gaat worden. Er is een meerjareninvesteringsplan. Dit is een belangrijke basis voor de inschatten van de liquiditeit. Als een investering een half jaar vertraagt, is het bedrag voor deze investering ook pas een half jaar later nodig. Ook kan besloten worden een groot bedrag uit te geven dat niet begroot is. De prognoses moeten gezien worden in het licht van de ontwikkelingen en nog te nemen besluiten met grote materiële omvang. Lenen is niet per definitie verkeerd zolang er gezond geïnvesteerd wordt.

De heer Dinklo heeft geen antwoord op zijn vraag gekregen. Hij wil de berekening zien.

Gedeputeerde Strijk spreekt hier op een later moment met de heer Dinklo over. Er zijn veel onzekerheden. De begroting is gemaakt in een tijd van grote spanning op de arbeidsmarkt. Als er geen medewerkers gevonden worden, kunnen sommige plannen misschien niet doorgaan. Ook de inflatie raakt de organisatie. De vergunningstrajecten kunnen de planning gaan raken. Deze onzekerheden kunnen invloed hebben op de realisatie van de ambities. Het risico neemt toe. Of er een economische crisis komt is onzeker, maar een aantal zaken knippert oranje. Het budget voor economie is 17 miljoen euro, waarvan 9 miljoen euro voor toerisme een recreatie, 8 miljoen euro voor structuurversterking. In het licht van een economische crisis is 8 miljoen euro niet veel. Daarom wordt er gewerkt aan lange termijn economische structuurversterking.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt ten aanzien van het Maritiem Erfgoed dat er een steunpakket is dat doorloopt tot 2023. Hierin is aandacht aan de botters besteed. Het Maritiem Expertteam was hier nauw bij betrokken. Het Maritiem Erfgoed moet als eigenaar de zaken beter organiseren. Er is geen geld expliciet bedoeld voor reparatie, de gezamenlijke provincies lobbyen hiervoor bij het Rijk. Er is een bedrag voor het Maritiem Erfgoed in de begroting opgenomen. Het college heeft geconstateerd dat de opgave voor restauratie van monumenten heel groot is. Als er een concreet plan ligt, maakt het college daar geld voor vrij, zoals het molenproject. De eigenaren zijn gevraagd met meer voorstellen te komen, hier is geen reactie op gekomen. Het bureau dat zich met de financieringsconstructies bezig houdt, is gevraagd met scenario's te komen. Dit onderzoek komt voor het einde van 2022. Er wordt veel meer gedaan dan alleen festivals organiseren zoals talentontwikkeling en cultuureducatie op scholen om mensen met cultuur in aanraking te laten komen. De gemeenten Utrecht en Amersfoort voeren hun eigen beleid, daarom ligt de focus van de Provincie niet op deze gemeenten. De Staten hebben aangegeven zelf de discussie te willen voeren over het institutioneel racisme. Binnen Erfgoed is er een bedrag hiervoor. De Staten kunnen met voorstellen komen waarna het gesprek gevoerd kan worden met het college.

Mevrouw Van Elteren constateert dat er dus geld beschikbaar is.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt bevestigend. Er is door Aedes een brief gestuurd over de statushouders naar alle gemeenten en corporaties. Daarin schrijft Aedes dat er gemiddeld 5 tot 10 procent van de sociale huurwoningen aan statushouders wordt toegewezen. Als dit gemiddeld in Nederland 12 procent is, is het vraagstuk opgelost. In kleinere gemeenten liggen de verhoudingen inderdaad anders. De voedsel- en sociale agenda wordt gezamenlijk vanuit twee portefeuilles uitgevoerd. De middelen die hiervoor vrijgemaakt worden zitten in de voedselagenda.

De heer Dinklo constateert dat de gedeputeerde zijn vraag niet beantwoordt. Zijn vraag ging over transparantie over hoe de toewijzing plaatsvindt en wat het betekent voor de inwoners van een gemeente.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat de provincie een signalerende rol heeft wanneer een gemeente achterloopt met het huisvesten van statushouders, de gemeente bepaalt zelf of er prioriteit wordt gegeven aan bepaalde groepen. Het Kansmakersteam is ondergebracht bij Bestuur, intern wordt eraan gewerkt dit meer richting Wonen te halen. Het gaat om locatieontwikkeling, flexwoningen et cetera en om uitvoering geven aan de vraagstukken die er zijn. Naast de middelen die de provincie beschikbaar stelt, wordt gekeken naar wat gemeenten, maar zeker ook het Rijk kunnen bijdragen. Er is geen sprake van nieuwe kaders. Met de Recreatieschappen loopt het goed. Het college dient een zienswijze in op de begroting omdat degene die de uitvoering doet in een stabiele situatie moet zitten zodat de uitvoering ook kan plaatsvinden.

De voorzitter schorst de vergadering voor een paar minuten

De voorzitter stelt voor dit agendapunt af te ronden en om 13.00 uur uiterlijk te stoppen. Zij verzoekt degenen die door de spreektijd heen zijn, hier rekening mee te houden.

Tweede termijn

De heer Kocken meldt dat de VVD een voorstel gaat doen volgend jaar geld ter beschikking te stellen voor het wegwerken van de restauratie-achterstand.

Mevrouw De Boer wil dit voorkomen. Er moeten geen aparte potjes gemaakt worden. De gedeputeerde heeft aangegeven dat, zodra er een concreet voorstel is, de projecteigenaar bij de provincie terecht kan.

De heer Kocken geeft aan dat het niet om een apart potje gaat. Er is op dit moment een subsidiepot 'het Parelfonds'. Hier wil de VVD extra geld in stoppen. Het moet aan de eigenaren kenbaar gemaakt worden dat er geld beschikbaar is.

De heer Janssen meldt dat de VVD gevraagd heeft om een lange termijnbegroting. Deze is er niet. De projecten in de meerjareninvesteringsplanning staan, passen allemaal in het kapitaallastenplafond. De VVD heeft steeds gezegd dat het goed is een meerjarendoorkijk te hebben, maar dat betekent niet dat er niet kritisch kan worden gekeken naar de huidige uitgaven. Er blijft onder de streep ruim 20 miljoen euro per jaar structureel over en er is geen perspectief op welke investeringen er gepleegd worden. De VVD blijft van mening dat er lastenverlichting moet plaatsvinden.

Mevrouw Demir geeft aan het nu lijkt alsof wanneer er meer festivals georganiseerd worden, er ook meer mensen bereikt worden. Als festivals er niet op gericht zijn nieuwe doelgroepen te bereiken, blijven vaak dezelfde bezoekers komen. DENK komt hierover waarschijnlijk tijdens de behandeling van de begroting met een voorstel.

De heer De Droog constateert dat de VVD veronderstelt dat er veel ruimte in de begroting zit. Het is niet opportuun om nu te blijven hameren op lastenverlichting. Er komen nog grote uitgaven aan.

Mevrouw Groen meldt dat er op alle fronten personeelstekorten zijn. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden. De gedeputeerde geeft aan dat dit heel complex is, maar de vraag is hoe hij deze complexiteit in beeld gaat brengen. De Statenleden moeten weten wat zij moeten doen. Er is inderdaad een werkgroep die zich bezighoudt met het herdenkingsjaar voor het slavernijverleden in 2023. Het college heeft hier echter ook een verantwoordelijkheid in, het is bijzonder dat de gedeputeerde hier geen beeld bij heeft.

De heer Dinklo vraagt wat het oordeel van GS is wanneer er een amendement wordt ingediend om eigenaren van monumenten erop te wijzen dat er geld voor restauratie beschikbaar is. Het is jammer dat GS geen gehoor geeft aan de vraag om transparantie als het gaat om toewijzing van sociale huurwoningen aan statushouders. JA21 overweegt hiervoor een amendement in te dienen.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt dat er een onderscheid is tussen de restauratie-opgave van minder dan een miljoen euro en die van meer dan een miljoen. Met het geld dat er nu is, kunnen de kleinere opgaven uitgevoerd worden. Over de grotere opgaven zijn er zorgen.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat de Staten bij de Kadernota ingestemd heeft met het mandaat dat aan het college is gegeven om een bepaalde inzet te betrachten richting Rijk en partners in het kader van de duurzame versnelling van de woningbouw. Hier komen eventueel investeringsopgaven achter vandaan. Dit zit niet in de studie, maar zijn wel zaken die met mandaat worden ingebracht. Er wordt gekeken naar de kapitaalslasten van studieprojecten en er wordt gesproken over mogelijke investeringen in de toekomst die weer een studieproject gaan worden. Het klopt dat er per jaar 30 miljoen euro overblijft, maar er komt nog een aantal opgaven aan. Hij ziet de voorstellen van de VVD tegemoet. Een aantal jaar geleden was het vraagstuk van de krapte op de arbeidsmarkt er niet. Pas sinds kort loopt de economie aan de aanbodkant vast. Hierdoor is iedereen verrast en er moeten keuzes gemaakt worden. Het antwoord op de vraag welke keuzes er moeten worden gemaakt is er nog niet. De gesprekken moeten gevoerd worden met ondernemers, kennisinstellingen, onderwijsinstellingen en gemeenten. Het college denkt zeker na over dit vraagstuk.

Gedeputeerde Van Muilekom verstrekt meer informatie aan mevrouw Demir over de festivals.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat hij de brief over de werknemerscoöperaties niet heeft verstuurd omdat hij deze tegen het eind van 2022 naar de Staten verstuurt. Er loopt een onderzoek samen met de Universiteit Utrecht. De resultaten hiervan worden afgewacht.

Gedeputeerde Van Muilekom staat positief tegenover de motie van de VVD over de Stichtse Landbrief.

De voorzitter schorst de vergadering om 12.55 uur en heropent deze om 19.00 uur

Er wordt uitgegaan van netto twee uur vergaderen. Voor elke fractie is er zes minuten spreektijd, voor het college 26 minuten.

12. SV Verlening Cultuur- en erfgoedprogramma 2019-2023

In dit SV wordt gevraagd het huidige programma te verlengen met een jaar, tot en met 2024.

Eerste termijn

De heer Van den Dikkenberg gaat akkoord met verlenging. Hij vraagt wat dit betekent voor de permanente aandacht voor maritiem erfgoed en of dit ook een jaar verschuift.

De heer Kocken kan zich vinden in het voorstel, evenals mevrouw De Haan. Het is goed dat er een tussenevaluatie komt.

De heer Kamp kan zich vinden in het voorstel mits er twee vragen beantwoord worden: is dit gecommuniceerd naar het veld? En wordt hierdoor niemand benadeeld?

Mevrouw Van Elteren steunt het SV en kan zich vinden in de argumenten die in het voorstel zijn benoemd.

Mevrouw De Boer steunt het SV. Het is goed dat de huidige Staten de gelegenheid krijgen input te geven.

Gedeputeerde Van Muilekom geeft aan dat er continuïteit wordt nagestreefd. Er is de laatste jaren veel in gang gezet en er zijn leerpunten uit de coronaperiode getrokken. De middelen zijn grofweg beschikbaar, de meeste middelen die beschikbaar zijn, zijn structureel. Drie procent is incidenteel tot en met 2024. Mocht er een gat vallen, komt het college bij de Kadernota 2024 met een voorstel. Het voorstel is gedeeld met het veld, men heeft positief gereageerd. De gedeputeerde kan zich niet voorstellen dat iemand benadeeld wordt, het enige risico dat er is, is dat de nieuwe Staten niet akkoord gaan met het inzetten van de drie procent incidenteel geld mocht dit nodig zijn.

Tweede termijn

Er wordt geen gebruik gemaakt van de tweede termijn.

Dit SV wordt als hamerstuk geagendeerd in de Statenvergadering.

14. SB Wensen- en bedenkingenprocedure meerjarenstrategie 2023-2026 ROM Utrecht Region

De meerjarenstrategie van de ROM is ontvangen, de Staten kunnen hun wensen- en bedenkingen kenbaar maken.

De heer Kocken heeft geen bedenkingen, wel drie wensen. De meerjarenstrategie ziet er goed uit, maar men moet goed met elkaar in gesprek blijven. Het gaat om publieke middelen, deze moeten op een goede manier worden besteed. Bij het debat over de vroege fasefinanciering had de heer Kocken het idee dat dat gevoel bij de Staten niet aanwezig was. De VVD roept op regelmatig ontmoetingen te organiseren. De ROM richt zich op de top 500. Dit is op zich goed, maar een piramide heeft ook een basis nodig. Er moet ook aandacht zijn voor het MKB dat worstelt met dezelfde vraagstukken die in de meerjarenstrategie beschreven zijn zoals veranderingen in de economie en digitalisering. De VVD komt hierover bij de behandeling van de begroting met een voorstel. De motie 5 'Utrecht is geen eiland' is afgedaan, maar met de huidige geopolitieke situatie is meer aandacht nodig voor de omliggende regio's.

De heer Van den Dikkenberg constateert dat de ROM zich richt op de SDG's. De SGP heeft geen behoefte aan een investeringsvehikel dat zich richt op VN-doelen, maar op een vehikel dat Utrecht verder helpt. Op pagina 16 staat dat er geïnvesteerd wordt in klimaat, maar voedselzekerheid zit niet in de doelen van de ROM. De SGP wil dit toegevoegd hebben. Er gaan boeren verdwijnen en Nederland moet zich zelf kunnen bedruipen. Hierin moet worden geïnvesteerd als er bedrijven worden opgestart.

De heer Dercksen onderschrijft dit volledig. Het lijkt erop dat de ROM een uitgangspoint is geworden voor linkse hobby's. Er wordt gesproken over duurzame energie, maar er moet vooral gekeken worden naar het MKB dat zwaar benadeeld wordt. Ook moet er gekeken worden naar essentiële sectoren zoals de zorg.

Mevrouw Welschen meldt dat het CDA de wens dat er projectfinanciering voor het MKB komt voor verduurzaming.

Mevrouw Groen sluit zich aan bij de opmerking van de heer Kocken over de top 500. Er moet ook aandacht zijn voor kleinere bedrijven. Verder vraagt zij aandacht voor mensen met een beperking: hoe kan deze groep worden meegenomen zodat zij ook een bijdrage kunnen leveren op de arbeidsmarkt?

De heer Wolting vraagt de gedeputeerde of hij tevreden is over de strategische visie. Hij ziet geen verandering hierin ten opzichte van de start van de ROM en vraagt welke leerpunten er getrokken zijn. Er zijn al veel goede dingen

gebeurd. Ook is het MKB betrokken. Wat wordt gemist is het food-gedeelte van de Food Valley. Hij wijst daarbij op een bedrijf dat overgegaan is in Franse handen. De ROM zou daar bovenop moeten zitten en spreken met deze partij over research, ontwikkeling en wat er gedaan kan worden aan de food-kant. Vooral wordt de wens te investeren in bedrijven gemist die de meeste werkgelegenheid per vierkante meter opleveren.

De heer Dercksen geeft aan dat gesteld wordt dat het ongewenst is meer distributiecentra in Utrecht te hebben. Hij heeft het college gevraagd wat hier de gevolgen van zijn voor de logistieke sector. Hier is geen antwoord op gekomen.

De heer Wolting antwoordt dat het nu gaat over waar de provincie in investeert via de ROM. De ChristenUnie wenst dat dat geen bedrijven zijn die grote oppervlakten innemen en weinig werkgelegenheid opleveren per vierkante meter.

De heer Dercksen meldt dat deze bedrijven in Utrecht zitten omdat deze een regionale rol vervullen. Als dit niet meer is toegestaan, moeten er meer vervoersbewegingen komen. Hij hoopt dat men zich dit goed realiseert.

De heer Wolting vindt dit een andere discussie dan de vraag waar de ROM in moet investeren.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat er een reactie op de wensen en bedenkingen komt via een nota van beantwoording. Hij neemt de genoemde punten mee naar de aandeelhoudersvergadering. De agenda voor economie van de provincie Utrecht heeft vier beleidsdoelen. Beleidsdoel 1 luidt: ondersteun MKB-bedrijven en de beroepsbevolking, 2: werk samen met kennisinstellingen en bedrijven, 3: innovatie, 4: wat zijn de ruimtelijke regels. De gedeputeerde onderschrijft de opmerking dat er meer MKB-bedrijven zijn dan alleen de 500 bedrijven die aan de op van de piramide staan. Dit is echter niet wat de ROM doet. De ROM richt zich op de niche van het innovatieve MKB. Dit is absoluut geen diskwalificatie van het belang van de overige bedrijven. De wens in gesprek te blijven met bedrijven wordt van harte ondersteund. De gedeputeerde geeft dit mee aan de directie van de ROM. De verbinding in de innovatieve sector moet blijven bestaan. Het gemaakte punt over de voedselzekerheid is goed. Dit punt zit er wel in bij de gezonde mens, daar gaat het ook over of de mensen gezonde voeding krijgen. De gedeputeerde neemt de wens mee. Het gaat niet alleen over regeneratieve geneeskunde (zaken die gaan over mensen beter maken als zij ziek zijn), maar ook over voorkomen dat mensen ziek worden. De ROM kan geen projectinvesteringen doen in een standaard verduurzaming van bijvoorbeeld een hal. Wel kan de ROM investeren in innovaties die bijdragen aan verduurzaming.

Mevrouw Welschen geeft aan dat dit elkaar kan overlappen. Een innovatie kan ook in verduurzaming liggen.

Gedeputeerde Strijk meldt dat er nu vooral geïnvesteerd wordt door leningen te verstrekken of door aandelenkapitaal te nemen. Projectfinanciering wordt in de toekomst niet uitgesloten, maar ook dan moet het gaan om een innovatie. Dit kan bijdragen aan verduurzaming, maar het zal nooit om een al ontwikkelde manier van produceren gaan.

Mevrouw Welschen geeft als voorbeeld een bedrijf dat een oven vervangt voor een veel duurzamere oven en vraagt of dit dan wel voor een projectfinanciering in aanmerking kan komen.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat dit zou kunnen. Innovatie is het invoeren van iets nieuws. Als er een ontdekking is gedaan die bijdraagt aan verduurzaming, is dit mogelijk. Een procesoptimalisatie is een innovatie. Het is altijd het invoeren van iets nieuws, niet iets bestaands verder uitbreiden. Ten aanzien van de strategie geeft de gedeputeerde aan dat de strategie niet echt veranderd wordt. Het gaat om een meerjarenplanning die een kader geeft voor de jaarplannen. De visie is vastgesteld en verankerd in de statuten van de ROM. In de jaarplanning wordt een kader gegeven. Hier zit een clustering in: gezonde mens, earth, en media. De nieuwe richtlijnen worden meegegeven in de verdere uitwerking.

15. [Memo Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen \(Wgr\)](#)

Dit punt is opgewaardeerd op verzoek van de SGP. Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wgr van kracht geworden. Deze wijziging heeft als doel het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen in de kaderstelling en de controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Een aantal wijzigingen is direct in werking getreden, een aantal zal binnen twee jaar na inwerkingtreding volledig geïmplementeerd worden.

Omdat het vragen betreft die meer tijd vragen doet de voorzitter het voorstel hier een breder gesprek over te organiseren, zodat recht gedaan wordt aan de inhoud.

De heer Van den Dikkenberg vindt dit een goed voorstel. Er komen serieus middelen vrij om positie te kunnen nemen in gemeenschappelijke regelingen.

Ook gedeputeerde Sterk vindt dit een goed voorstel. De Staten moeten hier onderling over spreken, ook GS spreekt hierover en stuurt een notitie ter besluitvorming aan de Staten.

De voorzitter meldt dat het overleg wordt ingepland, dit wordt waarschijnlijk na de jaarwisseling.

16. SV Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer

Het bestuur van de Randstedelijke Rekenkamer en de subcommissie uit de Programmaraad hebben zich gebogen over onder andere de vraag of er voldaan kan worden aan een toenemende vraag vanuit de provincies en meer provinciespecifieke vervolgonderzoeken die ook nog complexer van aard zijn en welke organisatorische en financiële consequenties daaraan vastzitten.

Vanuit de Programmaraad is aanwezig de heer De Brey aanwezig. Hij licht toe dat het budget voor de Rekenkamer en de personele invulling het afgelopen jaar niet geïndexeerd is. Aan de andere kant zijn er veel verzoeken naar onderzoek waar externe hulp voor werd ingehuurd. Dit is incidenteel goed, maar de Rekenkamer constateert dat er structureel vraag is naar meer onderzoeken. Het aantrekken van extra fte heeft twee voordelen: externe inhuur is duurder en als mensen in dienst treden is er meer consistentie. Daarom heeft de Programmaraad positief hierop geadviseerd. De provincie Noord-Holland heeft hier intern al over gesproken. Zuid-Holland en Flevoland doen dit binnenkort. De uitkomst lijkt positief te worden.

De heer Van den Dikkenberg kan de lijn van het SV volgen en ziet de toegevoegde waarde als de Rekenkamercapaciteit toeneemt. De SGP gaat het voorstel steunen.

De heer Kocken kan de redenering volgen. Hij vraagt hoe de kosten verdeeld gaan worden onder de betrokken provincies. De inwonersaantallen verschillen en hij heeft de indruk dat de extra verzoeken naar onderzoek vooral van de andere provincies komen.

De heer Dercksen steunt het voorstel.

De heer Westerlaken eveneens. Hij vraagt of hier mee ook de vraag over de verbetering van de governance beantwoord is.

Mevrouw Rikkoert steunt het voorstel. Er is waardering voor de Rekenkamer en de vragen naar onderzoek nemen toe en worden complexer. Zij vraagt of met deze uitbreiding expertise wordt binnengehaald die er nu niet is.

Mevrouw Lejeune steunt het voorstel.

De heer De Brey antwoordt dat de nieuwe verdeling en de invulling daarvan conform de nieuwe governance is en de aansturing daarvan door de Stuurgroep. Er zijn vanuit de provincie Utrecht drie vragen naar onderzoek gedaan: de Uithoflijn, de Dolderseweg en VRT. Eigenlijk zou de provincie Utrecht meer moeten betalen. De verdeling zal in de praktijk een bepaalde middeling zijn.

Mevrouw Hoenderdos geeft aan dat het gaat om kwantitatieve uitbreiding waarbij gekeken wordt naar een goede spreiding van kennis, ervaring en vaardigheden. Er is op dit moment behoefte aan juridische en bestuurskundige kennis. Daarnaast gaat het ook om een spreiding in ervaring. Er worden jonge academici opgeleid in het vak van Rekenkameronderzoek.

Dit onderwerp wordt als hamerstuk in de Statenvergadering geagendeerd.

17. Financiële stukken IPO

Deze stukken staan op de agenda van de algemene vergadering van de IPO op 8 november 2022. Voorgesteld wordt de begrotingen voor IPO Den Haag en BIJ12 vast te stellen inclusief de meerjarenramingen. De BEM kan vandaag vragen stellen aan de gedeputeerde hoe hij in het bestuurlijk overleg heeft gezeten en aan de voorzitter en mevrouw De Man meegeven wat zij in de algemene vergadering moet meenemen.

Mevrouw Rikkoert is benieuwd naar een reflectie op de begroting. De taken en opgaven waar de provincies voor staan zijn de afgelopen tijd alleen maar groter geworden. Zij vraagt of het IPO voldoende is toegerust om de provincies hierbij te ondersteunen en of het IPO de vooruitgeschoven post kan zijn naar het Rijk toe. De VNG en de Waterschappen lijken een robuustere organisatie te hebben. Een aantal taken en beleidsvelden is uit de begroting geschrapt ofwel de inzet daarvan is verminderd zoals de fietsverkeersveiligheid, emissieloos vervoer en recreatie. Dit zijn belangrijke thema's voor de provincies. Zij wil hier een reactie ophebben voordat zij kan instemmen met deze begroting.

De heer Van den Dikkenberg vraagt mevrouw Rikkoert hoe zij de rol van het IPO ziet. Er zijn veel opgaven.

Mevrouw Rikkoert ziet de rol van het IPO tweeledig: het IPO ondersteunt de provincies en is een vooruitgeschoven post naar Den Haag en lobbyt namens de provincie. Hiervoor is voldoende mankracht nodig.

De heer Van den Dikkenberg ziet een inhoudelijke begroting bij de stukken met een beschrijving van programma's. Dit is overdoen wat de provincies zelf al doen. Dit kan efficiënter. Het is goed dat hier minder inzet op gepleegd wordt. Het

geluid richting het Rijk kan ook efficiënter. De volksvertegenwoordigers moeten meer invloed hebben voordat het IPO een afspraak maakt. Er is op dit moment nog een weeffout die hersteld moet worden. Als het IPO zich richt op de kerntaken, kan de provincie meer in haar kerntaak zitten als kadersteller. De heer Van den Dikkenberg geeft dit als kader mee bij de beoordeling van dit soort stukken.

De heer De Brey geeft aan dat de begroting een moment is om een aantal zaken aan de orde te stellen. Het samenspel met de huidige voorzitter loopt niet altijd even goed. Hij vraagt of de commissie mevrouw De Widt als lid van het IPO hiermee kan helpen.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat de ChristenUnie terecht wijst op een aantal ombuigingen in de begroting. Deze ombuigingen zijn gedaan omdat na de Kadernota bleek dat er een aantal beleidsintensiveringen nodig waren. In het IPO is gediscussieerd over of er vastgehouden moest worden aan het financiële kader of dat dit kader veranderd moest worden. Uiteindelijk is er gekozen voor een aantal ombuigingen. Het IPO heeft 12 leden. Vanuit Utrecht is gezegd dat de ombuigingen niet per se nodig waren. Het is goed te noemen dat het IPO-bureau hier goed over heeft nagedacht. De inschatting is dat deze posten op een andere manier kunnen worden opgevangen.

Mevrouw Rikkoert vindt dit lastig te volgen. Als er minder aandacht is voor de fietsveiligheid is het de vraag wie daar dan nog wel aandacht voor vraagt. Verder vraagt zij of de mensen die zich hiermee bezighielden zinloos werk deden.

Gedeputeerde Van Essen zou het niet als zinloos werk willen betitelen, maar er is door de bestuurlijke adviescommissie Mobiliteit gekeken naar de mogelijkheden om deze post af te schalen. Er is een intensieve samenwerking met KpVV, daar gaat ook geld naartoe. Het thema 'fiets' krijgt in de provincie Utrecht alle aandacht. Vanuit het IPO is er inderdaad minder inzet. Het is belangrijk om als IPO met een gezamenlijke begroting te komen. Ten aanzien van de vraag of het IPO voldoende is toegerust, meldt de gedeputeerde dat het IPO meerdere rollen en taken heeft. Een daarvan is belangenbehartiging en lobby. Het is de ervaring dat het IPO daar ook een belangrijke rol in vervult en zich ook in de afgelopen jaren ontwikkeld heeft. Er wordt vanuit het Rijk gekeken naar wat er van belang is voor de provincies, het IPO is een goede gesprekspartner. Dit geldt ook voor een deel voor de uitvoering. BIJ12 is misschien niet het meest bekende onderdeel van het samenwerkingsverband, maar wel een belangrijke. Taken worden gezamenlijk uitgevoerd, hier gaat veel geld in om. Het IPO doet geen zaken over die door de provincies al zijn gedaan. Doordat deze zaken door het IPO gedaan worden, wordt er efficiënter gewerkt. De heer Van den Dikkenberg wenst een consultatie voordat er een besluit wordt genomen, maar er wordt vaak snel een reactie gevraagd op een beleidsvoornemen van het Rijk. Dit is de rol van het dagelijks bestuur, binnen de kaders die er zijn. Het is belangrijk dat het dagelijks bestuur voldoende mandaat heeft.

De heer Dercksen vraagt hoe zich verhoudt tot de democratie. Het IPO is niet gekozen en neemt standpunten in die de volksvertegenwoordiging niet gezien heeft.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de standpunten uiteraard altijd binnen de kaders die de Staten hebben meegegeven worden genomen. Hier legt het IPO ook verantwoording over af en de stukken zijn openbaar. Bij zaken die vooraf gesondeerd moeten worden, wordt dit gedaan. Veel advies is uitvoering binnen bestaand beleid.

De heer Van den Dikkenberg geeft aan dat het te vaak voorkomt dat er een akkoord gesloten wordt dat niet in de financiële kaders past of zelfs een beleidsmatige wijziging vraagt. Als voorbeeld noemt hij het klimaatakkoord. Dit is niet in de Staten behandeld, maar wel door het IPO ondertekend. Hij voorziet dat dit ook zo zal gaan met het vraagstuk rondom de asielzoekers. De Staten kunnen een duidelijker positie krijgen, dit maakt de positie van het IPO ook sterker.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de Staten akkoord hebben gegeven op het klimaatakkoord. Ten aanzien van de asielzoekers geeft hij aan dat dit om een wetsvoorstel gaat, het IPO heeft een adviesrol en geeft aan wat uitvoerbaar is voor de organisaties. De wetgever betreft dit bij de besluitvorming.

De voorzitter meldt, in haar rol als lid van het IPO, dat er in de algemene vergadering veel provincies vinden dat het IPO en BIJ12 niet verder moeten groeien. Het is goed dat er gezocht wordt naar oplossingen. Op sommige onderwerpen moet kritisch gebleven worden, andere onderwerpen worden geschrapt. De focus ligt meer op de kerntaken. Het functioneren van de algemene vergadering onder de huidige voorzitter is een lastig punt. Er loopt op dit moment een onderzoek naar de constellatie van het IPO. Hierin wordt gekeken naar of de huidige structuur wel de beste is. De voorzitter van de algemene vergadering biedt de algemene vergadering niet veel ruimte om hierover mee te praten. De leden van de algemene vergadering verzetten zich hiertegen en komen met een tegenvoorstel. Zij zou deze begroting niet willen tegenhouden. De begroting is veel transparanter gemaakt en met een meerjarenoverzicht uitgebreid.

De heer De Brey constateert dat de begroting wat de voorzitter betreft goed is, maar de begroting kan ook als een politiek instrument gebruikt worden. Het onderzoek wordt afgewacht.

De voorzitter antwoordt dat er afspraken zijn gemaakt over hoe hierover in gesprek gebleven wordt. Op 15 maart 2023 zijn er verkiezingen. Voor die tijd zijn er niet veel algemene vergaderingen van het IPO meer. Toen de huidige Statenperiode begon, lag er al een mooi stuk vanuit de vorige periode: 'Versterkte samenwerking'. Dit is lang niet allemaal uitgevoerd en ter harte genomen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of het afgesproken kan worden dat er een goede overdracht komt naar de nieuwe IPO-leden.

De voorzitter vindt dit een goede afspraak.

De voorzitter sluit de vergadering om 20.15 uur.